

Tunceli'de bir köyde doğdum ben, 1985'te. Evde doğum gerçekleşti, daha doğrusu öyle söyleyeyim. Zorlu şartlar altında doğum gerçekleşiyor. Üç yaşına kadar Tunceli'de köyde kalmışız, daha sonrasında ekonomik nedenler vesaire, "****"e taşınıyoruz. Şöyle bir durum var; ailede bazı sıkıntılardan kaynaklı bir dönem, annemle babamın boşanması diyeyim, "****"ye taşındık. Annemin ailesinin yanına tekrar. Sonra orada okula başladım, ilkokula. Üçüncü sınıfa kadar "****"de okula devam ettim. Sonra tekrar, Sivas Olayları'ndan sonra "****"deki durumdan kaynaklı ve oradaki bağnaz yapıdan kaynaklı sıkıntılar yaşadık ve ailecek tekrar "****"a taşındık ve annemle babamın birleşme durumu var. Tekrar evlilikleri oldu ve ben tekrar "****"nın farklı bir ilçesine geldim. Okul dönemim açıkçası parça parça oldu. İlkokul dönemim üç ayrı okulda ve bu dönemlerde tabii ki zorlu süreçlerim oldu. Alışma süreçleri vesaire, ama o dönemki öğretmenlerim sağ olsunlar çok iyilerdi ve ilgilendiler diyebilirim. Hani zorlu bir çocukluğum vardı ama bu süreci aldığım yardımlarla, öğretmenlerimle, bir şekilde atlattım. Sonrasında dediğim gibi; annemle babam tekrar birleştiler ve tekrar o sürece tekrar şahitlik ettim.

Babamın bir cezaevi süreci oldu. Bu süreç içerisinde bir de bayağı zorlu bir çocukluk dönemim oldu ve bu süreç içerisinde bir kardeşim dünyaya geldi. Açıkçası sıkıntılı dönemlerdi, zorlu dönemlerdi diyebilirdim ama sığınak bulduğum tek yer eğitim hayatımdı, okulumdu. Kafamın rahatladığı tek yer okuldu o süreçlerde açıkçası. Eğitimime ağırlık vermiştim. Ama şöyle bir durum oldu sonrasında da: Sistemin değişmesi. 2002 yılları özellikle. Sistemin değişmesiyle eğitim hayatım sekteye uğradı diyebilirim. Hani hiç aklımda olmayacak şekilde... Mesela okumak istediğim alanlar çok farklıydı amma velakin sistem öyle bir şeyin içerisine soktu ki, dar bir alan içerisine ve mecburi bir şekilde bir üniversite hayatım oldu iki yıllık.

Eğitim olarak farklı şeyler, evet, öyle böyle oldu ama dersiniz ki, iş hayatıma ne kadar yansıdı? Hiçbir şekilde. Bana geçiş... Mesela, ithalat-ihracat seçmişim, halbuki ben yabancı dil mezunuyum, Anadolu Lisesi. Çok... Nasıl desem? Hani isteğimin dışında, zoraki bir meslek seçimi yapmışım. Sonrasında, "Git! Oku, gel, işin hazır," dendi. Ama şöyle bir durum oldu, ekonomik krizdi, vesaireydi, böyle bir şey mümkün olmadı. Sonrasında bir 45 dakikalık mülakatla... Patron, işveren, artık her neyse, kendi babasının parasıyla nasıl fabrika kurduğunu, iş hayatını, vesaire anlattı. En son benim dönüm noktam, fabrikaya giriş noktam orası oldu diyebilirim, büyük sinir harbiyle. Sonrasında fabrika hayatına atıldım. Yani, eğitimini aldığım işle alakalı hiçbir şey yapamadım, istediğim hiçbir şey gerçekleşmedi, bu da aslında bende bir eksiklik oldu açıkçası. Yani,

çocukluk dönemi, eğitim dönemi, iş hayatı... Açıkçası evet, zorlu süreçler fazlasıyla oldu ama iş hayatına bu şekliyle adım atmış oldum diyebilirim.

2012'de işyeriyle, şu an çalıştığım işyeriyle tanışmam oldu. İki sene kadar çalıştım. Üniversite öğrenim harcımın bayağı bir yükselmiş olduğunu öğrenince, ödeme kaynağım da olmayınca bir çıkış hakkı tanınmıştı, tazminatımı alıp üniversite öğrenim paramı ödedim, altı ay kadar işsizlik alıp, tekrar, beni çağırdıklarında tekrar aynı işyerine devam ettim. Beş yıldır da çalışıyorum. Şöyle bir durum oldu, işe geri dönerken sendikal durumlar vardı. Yani sendikanın getirilmesiyle alakalı durumlar söz konusuydu. Aslında bir bakıma da cezbeden tarafı o oldu. Bir mücadele süreci vardı, bu süreç içerisinde "Ben o işyerinde olmalıyım," dedim açıkçası. İşyerime geri dönüşümde de biraz bu şekilde etkili oldu. Beş yıldır da... O ilk senesi zaten bir mücadele süreciydi, sendikanın örgütlenmesi, vesaireydi, onların içerisinde aktif rol almıştım. Tabii ki o süreç içerisinde mücadelemiz hem erkeklere karşıydı hem işverene karşıydı, bayağı, bayağı sıkıntılı süreçlerimiz oldu açıkçası.

Şöyle bir durumu vardı; aslına bakarsanız yüzde doksan kadın çalışan bir yer işyeri. Fakat birkaç erkek arkadaşımız, biraz onların öncülüğüyle, daha doğrusu hak hukuk arayışıyla değil, kendi payına düşeni alamadıkları için böyle bir girişimde bulundular. Normal şartlarda daha önce de sendikal girişimler olmuştu lakin başta isim veren kişiler onlardı. Bire bir hepimizi açığa çıkararak. Ama sonrasında da patronla çıkarları ters düşünce sendika faaliyetlerine ilk onlar girişimde bulundu. Bunlar bizim yetkililerdi, hani nasıl diyeyim... Vardiya amiri, vesaire, onların arkadaşları farklı bölümlerde, bu kişilerdi. Sonrasında evet, hani vardiya amirleri işin içerisinde olunca tabii örgütlendirmek daha kolay oldu. Hâlihazırda gidip örgütte bir şekilde kaydımızı yaptırdık ama daha sonrasında bu arkadaşlar bütün her şey kendilerinin isteği doğrultusunda gitsin istediler. Ama biz de şöyle bir şey dedik: "Bu böyleydi, tamam! Eyvallah! Her şeyi yaptınız ettiniz, öncü oldunuz ama biz paravan olarak kullanılabileceğiniz bir topluluk değiliz," dedik. "Burada biz de varız artık," dedik. "Siz artık birkaç kişi değilsiniz, biz hep beraber varız." Bu sefer de bizimle cepheleşmeye başladılar doğal olarak. Hani birlikte yola çıktık ama işin rengi değişmeye başladı. Bu sefer de o şekilde iç çatışmalar başladı açıkçası. Sonra bizim ilk temsilcimiz erkekti. Erkek temsilcimiz vardı. Yani hepi topu on tane erkek var o dönemde, 50 tane kadın var ve erkek temsilcimiz vardı. Hatta şöyle bir durum oldu; daha sonrasında yine bir erkek temsilci seçildi ve bizim işverenin avukatı, "Bu kadar kadının çalıştığı bir yerde ben kadın temsilci görmek istiyorum," dedi (gülüyor). İşveren avukatı işyerinden ayrıldı, böyle bir durum vardı. "O erkek temsilci gidecek, kadın temsilciler gelecek, ben o

şekilde devam edeceğim, yoksa ben nasıl savunacağım sizleri,” demişti. Böyle bir durum vardı (gülüyor). Daha sonrasında evet, erkek temsilcimizi alt ettik diyebiliriz. Yine kadın dayanışması söz konusuydu. Böyle şeyler oldu. Vardiya içerisinde tabii ki kutuplaşmalar, partiler arasında oldu, bunun sürtüşmesi çok fazlasıyla oldu. Ama daha sonra kadın temsilci olarak devam ettik açıkçası. O erkeklerle çekişmelerimiz vesaire olduktan sonra, şu an kadın temsilciler, üç kadın temsilci olarak devam ediyoruz. Tabii ki zor süreçlerimiz. Kadın arkadaşlarımızda da daha önceden şöyle bir şey vardı ilk örgütlenme sürecinde: “Hani bir kadın temsilci yerine, bir erkek temsilci daha mı iyi, daha mı baskın olur?” mantığı vardı. Onlar da ilk defa böyle bir şeyle karşılaştıkları için, daha kadının gücünün, kendi gücünün farkında değillerdi ama daha sonraki süreçlerde bunun farkına vardıklarında bizlerin de bir şeyler yapabildiğine, hatta erkeklerden daha da iyi, daha da temiz bir şekilde mücadele edilebildiğini görünce tabii ki bu fikirler değişmeye başladı. Şimdi erkekler hiçbir şekilde söz sahibi olamıyorlar diyebiliriz yani (gülüyor). Biraz da bizim, kadın faşizmi oluyor erkekler üzerinde (gülüyor). Olsun yani, hep onlar mı... Artık güç biziz işyerinde. Erkek arkadaşlarımızdan da böyle bir şey duyuyoruz yer yer: “Artık siz de bizi şey yapıyorsunuz, eziyorsunuz, ezici bir çoğunluk, biz de azınlığın sesi olsun falan diyoruz.” Biz diyoruz: “Genelde zaten sizin sesiniz çok fazla çıkıyor, burada da çıkmaya da olur.” “Biz taleplerinizi yerine getiririz,” diyoruz.

Ama şöyle bir şey var... İşyerindeki durum hani etraflıca böyle diyebiliriz ama... Ama şöyle de bir durum var: “****” sektöründe mesela, evet, bizim işyerimiz kadın ağırlıklı ama “****” sektöründe tabii ki bu durum çok farklı; erkek ağırlıklı çalışılıyor. Gerek sendika içerisinde olsun, gerek, evet “****”de mesela üç kadın temsilci var, diğer hepsi erkek temsilci. Mesela toplantılar oluyor. Genişletilmiş temsilciler toplantısına, dört yüz erkek içerisinde beş-altı tane kadın, diğer yerlerde eskaza kadın temsilciler olduysa, onlarla da... Azınlıktayız, evet. Ama şöyle de bir durum var; onların içerisinde en fazla da ses çıkaranlar yine kadınlar. Yani daha dürüstçe, daha radikal söz çıkaran yine biz kadınlarız tabii ki. Birçok sendikaya göre kadın komisyonlarımız tabii ki onların engellemelerine rağmen, erkeklerin baskın olmasına rağmen yine de bir şekilde işliyor. Tabii pandemi döneminde biraz sekteye uğradı bu durum ama yine de bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, yine de ses çıkarmaya çalışıyoruz.

Ama her ne olursa olsun, her ne kadar “İlericiyiz” deseler de birçok yerde yine de kadına şöyle, “Sen bir dur! Sen bir geriden gel,” diyorlar. Bu zorluklarla fazlasıyla karşılaşıyoruz. Ya kolay değil! Gerçekten var olduğumuzu söylemek, dile getirmek, en ilerici denilen

yerde bile sıkıntı yaratabiliyor. Yani bir kadının daha ileride bir yerde olmasını çok istemiyorlar. Ya da koltukla... illaki belli bir koltuk sevdası ya da bir koltuk, birilerini koruma sevdamız var. Kadının da çok sesinin çıkmasını bir yerde aslında istemiyorlar. Yani öncelikleri yine erkler, erkekler. Hani öncelikleri, sıkıntılar onlardan yana, yani kadınların yine bir yerde geride kalıyor söylemleri. O komiteleri, komisyonları kurarken bile çok zorluklar çekildi. İzinleri alınırken bile çok zorluklar çekildi. Şu an mesela işyerlerinde kadın eğitimleri veriliyor. Hani biz kadın eğitimi alıyorduk ama kadın eğitimini alırken, gelip yine erkeğin duvarına tosluyordu kadın. Yani evet, orada eğitim alıyor, bir şeyler değişiyor ama gelip tekrar aynı erkekle karşılaştığında değişen bir şey olmuyordu. O yüzden erkeklere de kadın eğitimleri veriliyor. Belki biraz daha farkındalık yaratılıyor ama bu eğitimlerin daha da genele yayılması şart aslında. Ya ne olursa olsun birçok şey teorikte kalıyor. Yani kadın haklarından bahsediyor erkekler ama evde eşlerine ne kadar bu haklardan -nasıl desem?- tabi tutuyorlar ya da faydalanabiliyor kadın? Ya da kadın hakları derken, sadece oradaki kadınların hakları oluyor, evdeki karısının hakları hiçbir şekilde var olmuyor. Bunların bilincindeyiz, bunlara yönelik çalışmalar yapılıyor. İşyerlerinde de keza aynı şekilde sıkıntılar yaşıyoruz. Biz dediğim gibi kadın ağırlıklı çalışıyoruz, birçok şeyde kadın çalışsın, etsin, üç vardiya çalışsın ama birçok faaliyetten uzak dursun. Eğitimlere giderken, eğitimler yapılırken mesela eşlerini göndermiyor, muhafazakâr davranıyor ama şunu diyoruz: "Bu eş, bu erkek karısını işe gönderirken, para kazanırken bir sıkıntı yok! Ama kendiyile alakalı bir eğitim vesaire bir şey olduğunda, bundan mahrum bırakıyor." Ya bunlarla çok fazlasıyla karşılaşıyoruz. Ya nasıl desem? Basmakalıp, tekdüze bir yaşam diyebilirim yani. Değiştirmek gerçekten çok zor, onun bilincindeyiz. Yani teorikle pratik çok farklı maalesef.

İşyerimizde şu an... Bu bizim artık beş senedir örgütlü olduğumuz bir yer, sendikali olduğumuz bir yer. Tabii ki eskiye nazaran birçok şey daha yolunda gidiyor. Temsilciler olarak da. Kadınlar anlaşabildiğimiz için bizler arasında da bir problem olmadığı için, aynı doğrultularda hareket ettiğimiz için, fikirlerimiz de benzerlik gösterdiği için bir sıkıntı yaşamıyoruz. Ama şöyle bir durum var; E, örgütlü olduğumuz yerde kadınların... Nasıl desem? Hani birçok eğitimden geçmemize rağmen, eğitimler alınmasına rağmen, hayattan, güncel konulardan, özellikle hükümetin kadınlar üzerindeki politikalarından bahsetmemize rağmen, bizlerle konuşurken "Evet," diyorlar birçok şeyde, sistem eleştiriyorlar ama sonrasında bakıyorsunuz (gülüyor), sonuç? Bir yerde yine aynı. Değişen bir şey olmuyor. Bu çok üzücü oluyor. Bu bizi gerçekten zorluyor. Hatta böyle pes edecek noktaya geliyoruz yani. "Değişmiyor," diyorsun! Ama sonra diyorsun: "Yok!

Pes etmekle de olmaz.” Yine devam ediyoruz. Yani sürekli kısır döngü içerisindeyiz aslında. Bunu nasıl değiştiririz? Nasıl yaparız? Nasıl olur? Artık bu şeylerdeyiz, sürekli bu veryansın durumlarıdayız artık böyle. Nasıl yapacağız? Nasıl edeceğiz? Nasıl değişecek? Yani sonuç olarak, buralarda bir değişiklik yaparsak genele yansır diye düşünüyoruz. Amma velakin bu da çok zorlu bir süreç. Bazen bakıyoruz hani, say... Aynı yerde sayıyormuşuz gibi geliyor açıkçası. Ya da bazı arkadaşlar şöyle bir şey yapıyor; ‘Hani zaten bu belli kitle, belli bir grup bir şeyleri alıyor bizim için, bizim için savaşıyorlar, hak ediyorlar, e hak ettiklerinden bize de pay düşer,’ mantığında düşünüp hiçbir şey yapmayan arkadaşlarımız da maalesef var. Dediğim gibi, eşlerinden kaynaklı yine geride duran arkadaşlarımız var. Genel haliyle durumumuz bu şekilde.

Onlarla gerçekten bazı yerlere göre... Hani böyle çekişmeler falan vardır, rekabet vardır, bizim kendi aramızda böyle bir rekabet söz konusu değil. Kendi aramızda zaten bir hiyerarşi oluşmuş durumda. Biliyoruz, sınırlarımızı biliyoruz, ne yapıp ne yapmayacağımızı, hangi koşulda ne edeceğimizi, fikirlerimizi biliyoruz, en azından fikirlerimizde şey olmadığı için, böyle fesatlık ya da arkadan iş çevireyim ya da ben sivrileyim ya da ‘ben’ olayım, ‘ben’ durumu olmadığı için, ‘biz’ kavramıyla hareket ettiğimiz için sıkıntı yaşamıyoruz. Sıkıntı yaşadığımız süreçler olmuştu daha önceki temsilcilik dönemlerimizde falan ama şu an için böyle bir şey söz konusu değil, bu şekilde iyi gidiyoruz yani. Umarım yine olmaz öyle (gülüyor), zannetmiyorum ama. Bir de temsilcilik sürelerimiz de uzadı, dört yıla yükseldi. Yani bu şekilde.

Yarına dair... Mesela o toplantılarda dediğim, temsilciler toplantısında, “****” sektörü olduğu için, evet, ağırlıklı olarak erkekler oluyor. Sonuçta mesela, “****” 1600 çalışan var, 1600 çalışan, üye olan kişi. 1600 kişiden tabii ki çoğunluğu erkek. Doğal olarak kadınlar seçilebiliyorsa ya da maddelerde -hani, belirli orandaki yerlerde kadın azınlıktaysa bir kadın temsilci olmak zorunda maddesiyle- kadınlar arkadaşlar gelmiştir. Bazı farklı şubelerdeki kadın arkadaşlarımız mesela hepsini aşmış, erkekleri aşmış da temsilci olmuştur ya da böyle. O nadirdir ama öte taraftan dediğim gibi, hani böyle maddelerle kadınlar bir şey yapıyor, temsilciliği sağlayabiliyor. O tür yerlerde de bize karşı şeyler artık çekingenler, nasıl desem... Öyle davranmıyorlar öyle yerlerde. Zaten biraz bizler de baskın karakterler olduğumuz için, bize karşı olan davranışları dediğim gibi kendiliğinden şekilleniyor. Onlardan yana sıkıntı vesaire görmüyorum ama “İleriye dönük ne görüyorsunuz?” dersanız, malum, gündemdeki İstanbul Sözleşmesi, şu an onunla ilgili yazılıyor, çiziliyor, vesaire. Belki de iktidarın şu ana, şu güne kadar yaptığı en mantıklı işti

o sözleşmeye imza atması ama o tek doğru işi bile şu an yok etme derdinde. Bunlarla beraber, bunlarla eş doğrultuda bakarsak yarın sıkıntılı gibi görünüyor. Açıkçası, karanlığa doğru gidiyormuşuz gibi. Hani böyle çok... Nasıl desem? Artık pozitif davranamıyorsun ya da çok olumlu düşünmüyorsun. Zaten ülkenin geleceğine bakarsanız, fazlasıyla sinmeye başladık artık yani. Bunu sendikalarda da görebiliyorsun. Artık çok etkili olabildiğimizi düşünmüyorum açıkçası. İşyerlerine belli oranda, ama genele baktığımda, ülke geneline baktığımızda etkinlik alanımız bence artık yavaş yavaş sönmeye başladı diyebilirim.

Daha güçlüyken, eskiye nazaran daha güçlüyken biz, daha radikal bir şekilde çıkarken şu an pasif bir duruma geçmişiz gibi geliyor bana açıkçası. Sonumuzu çok şey görmüyorum yani, iyi bir yerlerde görmüyorum. Bir şey demiyorum, hani bugün tersimden mi kalktım? Çok şey mi kalktım (gülüyor) bilmiyorum ama, yok ya, bazen umudu gerçekten yitiriyoruz. Böylesi bir ortam. Yani böylesi bir ortamda, ne bileyim, çok da böyle optimistik davranamayacağım açıkçası. Ya gözü karartıp daha fazla artık ne oldu, ne bitti demeden, gözü karartıp götürüleceğiz ya da bu şekliyle alışıp bu ortamda yaşamaya, nefes almaya devam edeceğiz. Yani yaşamak denmez aslında.

Şöyle bir madde var, tam olarak şu an aklıma gelmiyor ama belirli işyerlerinde erkekle, kadın oranı mesela atıyorum, 400 erkek içerisinde, 10 tane kadın çalışıyorsa orada zorunlu olarak bir kadın temsilci olmak zorunda onları temsilen olarak, böyle. Öyle durumlarda kadın temsilci koymak zorundalar. Ama diğer bazı yerlerde de erkekler çoğunlukta olsa da kadın temsilci dediğim gibi; duruşuyla, varlığıyla, vesaire zaten hepsini egale edip de gelebiliyorlar da. Böyle örneklerimiz de var. Güzel örnekler onlar! İşlerini de iyi bir şekilde yapıyorlar. Hani birçok 'benim' diyen erkekten daha fazlasıyla cesaretli işverene karşı, daha böyle bir sağlam duruşu olan kadın arkadaşlarımız. Seviniyoruz ya, böyle olunca daha da bir güzel oluyor.

Gündelik hayat... Şöyle bir şey söyleyeyim; iki yıldır evliyim. Eşim düğünden bir hafta öncesi trafik kazası geçirdi. Hiç düğün... Damatsız düğün falan... Çünkü bir burada, bir de Erzincan'da düğünümüz olacaktı. Öyle bir düğün süreci... Sonrasında da hastane sürecimiz oldu üç aylık falan. Öyle söyleyeyim yani, ben gelin saçımınla hastaneye falan ertesi gün, o şekilde bir durumu oldu ve ben eşimden, durumundan kaynaklı ailemle birlikteyim şu an. Eşimin sağlık sorunlarından kaynaklı. İki yıldır ailemle birlikteyim. O yüzden öyle hem çalışıp hem ev hayatı dersiniz, bir yerde de şu şekilde şanslı olan

bireylerdenim biriyim. Evde erkeklerle işlere dahil olanlardanım. Hani iş bölümü, şunu erkek ya da kadın yapar şeklinde değil de, kim hangi işin ucundan tutarsa durumunda. O yüzden açıkçası şey diyemem hani, “İşte çok yoruluyorum, eve de geliyorum yoruluyorum,” diyen biri değilim açıkçası yani (gülüyor). Dersem yalan olur açıkçası ama sorarsanız ki, işyerinde kadın arkadaşlarımızdan diyeceğim, onlardan alıntı yapacağım; tabii ki çok zorlu yaşantıları olan arkadaşlarımız da var. Hem işyerinde sekiz saat çalışıp hem eve gidip çocukla, işlerle uğraşan çok arkadaşlarımız var. Erkek dediğim gibi, hem çocuklarıyla ilgilenmesini istiyor, hem çalışıp eve para getirmesini istiyor ama aynı zamanda kendisinin bütün işleri de olsun istiyor. Böyle. Maalesef ki, bunlarla çok fazlasıyla karşılaşılıyor. Dediğim gibi, ben kendi yaşantımda açıkçası zorluk çekmiyorum bu anlamda. Şanslıyım bu konuda diyebilirim.

Ben ilçede kalıyorum. “****”teyim. İşyerimiz de “****” içerisinde. Yani bulunduğum yere bir 10 dakika, 15 dakikalık bir servisle gidip geliyoruz.

Çocukluk döneminin geçtiği mahallelerde, iç içe, yakın bir mahalleydi, hani bir aile gibi, çocuğun dışarıdadır ama komşunun gözü üstündedir. Böyle bir mahallede büyümüşlüğümüz var. Gerçekten sıkıntılı dönemler içerisinde de, mahalle içerisinde özlediğim, özlemimi duyduğum bir komşuluk vardı sokaklarda. Şimdi bakarsak, evet, aynı semtteyiz ama değişiklikler oldu, tabii ki giden komşular vesaire de. Hayatlar değişti. Artık hiçbir şekliyle öyle bir ortam, öyle bir mahalle kalmadı maalesef ki, herkes bir yerlere dağıldı. Özlemimi duyduğum bir mahalleydi. Şu an oturduğum yer dersiniz, daha böyle muhafazakâr bir kesimin olduğu bir yer ve maalesef ki, biraz daha fazla iktidar yanlısı olan bir yer. O yüzden bunun sıkıntıları tabii ki var. Özellikle seçim zamanları bunlar arttı, bir şekilde görüyoruz çevrede. Yani ezici bir çoğunlukta gibiler açıkçası burada. Ama bu beni ne kadar etkiliyor? Ben doğru bulduğum şeyi söylemekten hiçbir zaman çekinen bir insan olmadım. Bulduğum ortamda bunu her şekliyle dile getiren bir insanım. Bu üniversite yaşantımda da böyle oldu. Ki üniversite yaşantımdaki okulun ilk haftaları -hani, bunu söylemekten çekinmiyorum-, ilk haftalarından, daha işte nasıl söyleyeyim... Artık polisti, memur artık neyse gelip de, uyarı almış bir insanımdır. Öyle diyeyim, ki okul hayatımda hiçbir şekilde, apolitiktim bir de! Tamam, siyasetle, vesaireyle bir haber bir insan değildim ama okulumdan kaynaklı, aktif olarak, bir alanda yer alan biri değildim. Amma velakin buna rağmen okul içerisinde çok da rahatsızlık verildi diyebilirim okul yaşantımda. Bunun sıkıntılarını açıkçası yaşadım. Uç ve çok farklı insanlarla da beraberdik, arkadaşlığım hâlâ da devam ediyor. Evet, görüşlerimiz farklıydı ama en azından bizi bir arada tutan şey

vardı, nasıl desem, hissiyatlar vardı. E, birlikte bir ekmeği paylaşıyorduk, sofrayı... Ama şöyle bir durum vardı; hani o dış şeyler bir yerden nifak tohumu sokmaya çalışıyordu, huzursuzluk vermeye çalışıyordu. Bu tür sıkıntıları yaşadım. İşyerlerinde de zaman zaman bunlardan kaynaklı sıkıntılar yaşandı, yaşanmadı diyemeyiz. Mezhebimiz konusunda olsun, bu okulda bunu yaşadık. Görüşlerimiz konusunda olsun, bunlarda da sıkıntılar yaşadık, yaşamadık diyemem. Hâlâ aynı şekilde, aynı yerden vurmaya çalışanlar elbette ki oluyor. Hani kimliğin, doğduğun yer kaderindir, aynı şekilde bu bizim kaderimiz, maalesef ki de genel olarak hayat içerisinde bunlar daima sıkıntısını yaşıyorlar. Ama hiçbir zaman doğru bildiğimizi söylemekten çekinmedik. İnkâr etmedik. Bana öğretilen de o şekildeydi. Dünya görüşünde hiçbir şekilde ayrımcılığı kabul eden bir insan değilim. “İnsan insandır” şiarım, ne olursa olsun, kimliğine vesaire bakmadan. Biz hep bu şekliyle yetiştik ama hayat maalesef ki çok acımasız. Çok çok fazlasıyla bundan kaynaklı incitildiğim hissi oldu açıkçası, öyle diyebilirim yani. Ya, açıkçası şu anda çok şeyler aklıma geldiği için duygu patlaması yoğun oldu, kusura bakmayın. Yani. (iç geçiriyor, bir süre susuyor)

Dediğim gibi kimlik üzerinden maalesef memlekette çok büyük sıkıntılar yaşamışımıdır. Doğuluyum ama bana Doğu’da da rahat yok. Öyle bir durumdan söz edebilirim. Üniversite döneminde bayağı bayağı dediğim gibi sıkıntılar yaşadım. İlişkilerden kaynaklı yaşadım diyebilirim. Ayrımcılığa uğradım diyebilirim. Yani ilişkiler konusunda bile. Düşünün ki, ilk erkek arkadaşımın Sünni olması, farklı görüşten olması... Belki de çok büyük konuştum, farklı görüşten bir insan olmaz demiştim (gülüyor) ama maalesef hayatımda böyle bir dönüm noktası oldu. Ama çok da acılı oldu benim için. Yani dediğim gibi, ailesine Doğulu olduğumu, Tuncelili olduğumu, Alevi olduğumu hiçbir şekilde söylememişti mesela. Bunun sıkıntılarını yaşadım, bunu atlatmak da benim için çok zorluydu. Acı tecrübeler diyebilirim açıkçası. Sonrasında Doğu’da dolaştığım dönemlerde, gittiğim gezilerde ilk otobüsten indirilen, kimlik taramalarında ilk indirilen bendim. GBT’de zaten işlediğim bir suç, fiilen yaptığım bir suç, hiçbir şey yok ki. Bu memleket sevdalısıyım diyen insanlardan daha fazlasıyla bağlı olan insanlarız. Amma velakin (gülüyor) en fazla hırpalananlar da bizleriz diyebilirim. Otobüsten indirilip de kimlik kontrollerinde, hani, “Ne işin var?” da, “Ne neyin nesidir?” Bu şekilde ötelenenlerden oldum diyebilirim. Yani kimliğim birçok yerde, birçok kesime açıkçası sıkıntı yarattı diyebilirim. Ama dediğim gibi, bu memleketi, bu toprakları, onlardan daha fazla sevdiğimi üstüne basa basa söyleyebiliyorum, haykırabiliyorum.

Otobüslerde mesela çok yaşıyordum bir kadın olarak, hatta geçen bunun muhabbetini de yapmıştım. Otobüsteyim, tek başımayım, Ardahan'a gidiyordum ve 24 saat bir şey var, yol, 24 saat ve servisteki, otobüsteki muavin kimlik kontrolleri yapıldığında kimliğime bakmış. Kimliklerimizi sordular, topladılar. Tuncelili olduğumu görünce, ilk önce kadın kimliğime saldırmıştı zaten. Sonrasında kimlik üzerinden saldırmaya başlamıştı. Tek başımaydım ve açıkçası otobüste kimse müdahale etmedi. Daha 20'li yaşlardaydım. Hani bir yerde indirsel, bir şey yapsalar, kimsenin ruhu da duymayacak, kimse de müdahale etmeyecek. Böyle bir durumdu ve ben "Şikâyet edeceğim seni," dediğimde, bana şöyle bir şey demişti: "Ne yaparsan yap! Geçende bir savcıya yapmıştım, savcı bile bir şey yapamadı, sen mi yapacaksın?" Ve aklıma geçen haftalarda olan bir olay geldi; "Ne yaparsan yap, istediğin yere şikâyet et! Bir şey olmaz," denilmişti ve bunları biz de bu şekilde tecrübe ettik. Benimki şanstı, belki başıma bir iş gelmedi ama o kadar kişinin içerisinde tek başıma kalmam ve hiçbir insanın müdahale etmemesi gerçekten beni çok korkutmuştu. Yapabileceğim hiçbir şey yoktu; ailemden, çevremden, tanıdıklarımın uzaktaydım. Bunlar geçti gözümün önünden. Biz hasbelkader bir yerlere gelmişiz, yaşamışız, diye düşündüm. Başımıza büyük bir olay gelmeden belli şeyleri atlatmışız, diye düşündüm. Kadın olmak bir yerde zor, bu memlekette, şans eseri yaşıyorum. (iç geçiriyor) Gerçekten bir şey olmuyor, bazılarında hiçbir şey olmuyor, yaptıkları yanına kâr kalıyor açıkçası. Şey sözü çok aklıma gelir, hani "Ananı öpen kadıysa, kimi kime şikâyet edeceksin?" Böyle bir şey vardır ya, hikâye, kimi kime şikâyet edeceğiz? Aynı zihniyet, aynı zürriyet. (bir süre susuyor)

Evet, bizim ailemiz, aile büyüklerimiz Tuncelili zaten, Dersim'de yaşıyorlardı. 90'larda Erzincan depreminden kaynaklı, anneannelere orada [ayrımcılık nedeniyle ayrıldıkları şehir] bir ev, konut veriyorlar, devlet tarafından verilen bir konuttu ve göçmen konutlarının içerisindeydi. Yani Türkistanlılar, Doğu Türkistan'dan göç eden, böyle aynı yerdeydik. Şöyle bir durum vardı yalnız; konutlarda bizim bulunduğumuz yer, -hepsi çünkü Doğu Türkistanlıydı, bir iki tane karşımızda Erzurumlu aile vardı- büyük bir ana cadde vardı ve ana caddenin ötesi yine göçmen konutları vardı. Fakat orada da; genellikle işte Doğu'dan, Erzincan, Tunceli vesaire oradan giden aileler vardı. Biz Türkistanlıların içerisindeydik. Açıkçası ilk etaplarda anneanneler oraya taşındığında, Alevi ve Doğulu olduklarından kaynaklı, şey mantığı vardır hani; onlardan yemek yenmez, onlarla gidip gelinmez, vesaire mantıkları vardı. Sonrasında bizim ailenin davranışlarını gördükçe, yakın, yardımsever... Tanımaya başladıkça işin rengi tabii ki değişti ve orada da ufak çapta yine hayvancılık yapıyorlardı. İşte süt falan satıyorlardı. Annem... Tabii biz oraya

taşındığımızda da işte annem babam boşandıktan sonra oraya taşınmıştık. Mesela annemin boşanmış olduğunu kimse bilmiyordu. Bunu söylememiştik, çevreden kaynaklı. Sene 90'lar, 93'ler falandı. Kimse boşandığını da bilmiyordu, söylemiyorduk da. Annem de parmağından hiçbir zaman yüzüğünü çıkarmamıştı. Bir tek çalıştığı yerde, "****"nde bir çay ocağı çalıştırıyorlardı, hemşire hocaların, eğitim görevlilerinin yanında çalışıyordu, tabii ki onların da anneme çok destekleri olmuştu açıkçası, oradaki insanlar biliyordu ayrı olduklarını bir tek. Sonrasında ama şöyle bir durum oldu işte... Sivas Olayları'nda, işte Güner Ümit'in programında laf etmesi, Star binasının basılması vesaire, o olaylardan sonra birçok yerde zaten patlak verdi. Hatta "****"de [ayrıcılık nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları şehir] bir gece düzenlendi. "****"deki gecede, Aleviliği tanıtmak adına bir geceydi o gün. O gece de hatta şey oldu, hiç unutmuyorum, küçüktüm ama o kadar beynime kazınmış ki o durum. Mum ışığının ne anlama geldiği anlatılacaktı. Mum, semah vesaire... Orada büyük şamdan konmuş. Kadın, kadınlardan biri, evet oradakilerden, deyiş söyleyecekti. Sonrasında ışıklar kapatılacak, sadece büyük şamdan ışıkları kalacaktı ve bir uğultu patladı şeyde, stadın ortasında, "Eyvahlar olsun!" dediler, "İşte ışıklar kapatıldı, şimdi mum da sönecek, biz ne olacağız böyle." Stadın ışıkları açıldı tekrar, sonrasında durumu yatıştırdılar, ettiler. "Mum nedir? Işık nedir? Alevilik nedir? Ne yapılıyor? Cem nasıl bağlanıyor? Göreceksiniz," demişlerdi. Ve tekrar aynı şekilde ışıklar kapatıldı, mumlar yandı, deyişler söylendi, semah ekibi çıkmıştı. Semah ekibi de güvercinler falan uçurdu. Bir hafta sonra zaten o ekip olduğu gibi Sivas'a gitmişti ve bir hafta sonra, o semah ekibinden de içinde ölenler vardı, yakılanlar vardı. E, bu olaylardan sonra tabii ki kutuplaşmalar başladı. Mahallede hatta şöyle bir olay olmuştu; o gün, o haftalar içerisinde benden yaşça küçük olan bir dayım var, dayıma motor çarpmıştı. Çarpan kişi Sünni gelenekten bir insan. Onu korumaya almışlardı. Darp edilen benim ailem olmuştu. Komşularımız yakınlık göstermişti amma velakin tutucu diğer kesim vardı ağırlıklı olan ve bayağı bir arbede yaşanmıştı hatta. İşyerlerinde taciz başlamıştı. Annemin işyerinde mesela; ne kadar profesör, eğitimi olan öğretim görevlileri, memurlar olsa da mesela o gün işyerinden annem ağlayarak gelmişti. Şey demişler: "Bak ya, nasıl yandılar." Hani yavaş yavaş şey başlıyorlar, yapamamaya başlıyorduk, okulda sıkıntılar başlıyor. Gerçi öğretmenim çok aydın bir insandı, onun çok çok faydasını görmüşümdür. Birinci sınıftayken bile, öğretmenimiz gün içerisinde, "Hangi haberleri duydunuz? Ne yaptınız? Ne ettiniz? Ailede ne yaşanıyor? Ne bitiyor?" Bunu konuşan, konuşturan bir öğretmenimiz vardı. Birinci sınıfta bile olsak; bize tartışmayı, düşünmeyi, farklılıkları vesaire bunları öğretebilen, yönlendirebilen bir öğretmenimizdi. Bu konuda gerçekten çok şanslıydım. O dönemlerde o konuları onunla paylaşabiliyordum en azından, ama zamanla bunları

mahalleler içerisinde de yaşamaya başladık. Dediğim gibi, o Alevi mahallesini, göçmen mahallesini ayıran bir sokak üzerinde sürekli kavgalar olmaya başlamıştı, çatışmalar, kavgalar, gençler üzerinde bu tür şeyler başladı. İşyerinde başladı. Baktık olacak gibi değil, büyükler de baktı, olmuyor böyle, bu iş bu şekilde iyi ihtimalle olmayacak, candan gidecek, yeniden “****”ya taşındı. Yani normalde o ev hâlâ duruyor. Aileme ait, kendi yerleri amma ve lakin bu durumlardan kaynaklı, çok barınamadık diyebilirim orada. Hani baskın bir şekilde etkisini gösterdi olay. Ama sonrasında dediğim gibi, yine yaşamadık mı? Yaşadık! Yaşıyoruz da. Hâlâ hâlâ yaşıyoruz. Hâlâ hâlâ absürt sorular gelebiliyor. Hâlâ dilimizin döndüğünce anlatıyoruz. Hani, cehalettir diyoruz, bilmiyordur, onlardan o şekilde aktarılıyordur. Hatta şöyle bir olay anlatacağım (gülüyor): Ev sahibimiz, şu an kendi evimizdeyiz ama 17 yıl birlikte oturduğumuz bir ev sahibimiz vardı; altlı, üstlü. Bir gün onların aile büyüklerinden yaşlı bir teyze geldi. Bir şeyler oldu böyle konuşuyoruz. “Ay!” dedi, “O Aleviler gibi.” Anneme böyle bir söz söyledi. “Nasıl ya?” dedi, “Teyzem,” dedi, “Aleviler nasıl bir insan sizce?” “Ya,” dedi, “onlar şeyli insanlar, kuyrukları da varmış onların.” Ama yaşlı bir teyze (gülüyor). Annem şey dedi, arkasına baktı böyle, “Ya,” dedi, “kuyruk da yok ama neyse.” “Nasıl,” dedi “kuyruğu falan filan?” Teyze anlatıyor böyle, ona da öyle anlatmışlar. Teyzem. Ama ev sahibimizin şeyleri, onlar da çekti gitti şimdi, annesini susturmaya çalışıyorlar. Ya yaşlı bir kadın, hani bir şey de diyemiyorsunuz, seksenlerinde. “Ya, teyze,” dedi, “kuyruğum falan yok ama ben de Aleviyim.” “Nasıl ya!” falan dedi. “Olamazsın sen Alevi,” dedi. “Teyzem,” dedi, “size nasıl Aleviliği anlattılar, sen hele bir anlat.” “Ne bileyim, büyüklerimiz öyle anlatırlardı,” dedi. O 80 yaşındaki nenenin fikrini belki değiştirmek zordur. Belki o an işte şey diye bahsedecek; “Yani, bir Alevi tanıdım ama diğerleri sizin gibi değildi.” falan diye bahsedecek, bizi yine şey durumuna düşürecek. Yine onun kafasındaki bütün Alevi karakteri bu şekilde olacak. Diyorum ya, böyle absürt şeylerle de karşılaşılıyor. Hâlâ karşılaşılıyor. Hani, 80 yaşındaki teyze ayrı bir örnek, ama daha genç insanlarda bile aynı fikirler var yani.

Alevi ve azınlıkta olmak sıkıntı, kadın olmak sıkıntı, memlekette her yönden sıkıntı yaşıyoruz yani. Okulda dediğim gibi Ramazan'da ayrı bir şekilde... İşte oruç tutanlar, tutmayanlar, direkt olarak fişlenmek. Mesela görüşümden kaynaklı edebiyat dersimin karneme iki gelmesi. Faşist bir öğretmenin dersinde, Tuncelili olduğumdan kaynaklı. Yani bunlarla alakalı çok çok sıkıntılar yaşadım ya. Ki bunları daha ağır şekilde yaşayanların var olduğunu da biliyorum. Benim onların yanında çok hafif durumum, çok ağır şartlarda, ağır şekilde aşığılanan, ötelenen arkadaşlarım, çevrem, akrabalarım da var diyebilirim. KHK'yla işinden alıkoyulan, öğretmen olan dayım var mesela “****”da, Eğitim-Sen'den. 20

yıllık öğretmendi ve görevinden alıkondu. Diğer bir öğretmen dayım hâlâ tacizlere devam ediyorlar, özel okulda. Normal devlet okulunda iş yapamıyor ama özel okulda bile şu an hâlâ tacize uğruyor diyebilirim. İşid'liler tarafından, emniyet tarafından, okula mektuplar geliyor. Hep yani çevremde, Ailemde farklı şeyler yaşıyoruz ya, baskın bir şekilde yaşıyoruz bunları. (bir süre sessizleşiyor) Memleket panoraması.

Sokaktan bahsedecek olursak, kadın olarak sokakta yaşadığımız sıkıntılardan falan bahsederseniz, mesela şöyle bir şey söyleyeyim; “****” denize nazır bir yer, bir sahil kasabası, ilçesi, artık öyle söyleyebiliriz amma ve lakin her yerden yoğun bir şekilde göç aldığı için yani çok rahat değiliz birçok konuya göre. Yani giyim, kuşam olarak. Açıkçası taciz anlamında, bunlar sadece erkek tacizci değil, kadın tarafından da taciz edilme durumum var. Yeri geldiğinde sözlü, yeri geldiğinde sadece gözle bile olabiliyor. Ki zaten dediğim gibi bulunduğum mahalle tamamıyla muhafazakâr, tamamıyla kendi içinde kapalı bir yer. Bunun sıkıntılarını tabii ki yaşıyoruz. Rahat giyinirken... “Acaba şunu giysem mi?” ya da “Bu çok mu fazla?” ya da “Bunu burada giymesem mi?” diye illaki kendi içimizde bir şeyler yaşıyorduk. “****”de [ayrımcılık nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları şehir] kaldığım dönemde, orası tamamıyla muhafazakârdı zaten, öyle böyle değildi. Hatta anneme şöyle bir teklifle gelmişlerdi bulunduğu yerden: “İpek paltonu, örtünü biz alalım.” Hani, “Kapan,” gibilerinden. Ama annem şey demişti: “Hadi kafamı kapattım, işte saçımı kapattım, şuradakini ne yapacağız? “Kalptekini ne yapacağız?” demişti. Böyle de durumlar var. Ki aynı zamanda dedem benim imamdı, kendisinin din kitapları da bendedir. Benim din ve şeylere bakış açım çok çok farklı açıkçası. Yani okuyup da sonrasında uzaklaşanlardanım ben de (gülüyor). Tamamıyla. Artık sadece bir inancım var, o da dediğim gibi adına artık ne denirse... Ama ötesindeki bütün her şeye çok artık farklı bakıyorum artık, bir öykü, masal gibi bakıyorum, artık öyle bir durum, öyle bir duruma geldi.

Taciz olayları, sokak, komşu... Ki arada uğradığımız tacizler de vardı. Yakın komşulardan, komşu eşinden uğradığım taciz vardır, hâlâ açıklayamadığım, aileme bile açıklayamadığım, ama şu an söyleyebileceğim bir şey. Çünkü işin boyutu farklı bir tarafa da gidecekti, ki hatta bunu yapan polisti, öyle söyleyebilirim. Yakın komşumuzdu. Mesela bu bendedir hâlâ ve kimseyle paylaşamadım bu konuyu.

Yine mahallemizden, evli barklı, hatta lise dönemindeyken uğradığım taciz vardı, takip vesaire. Ama, “Çevre ne der?” korkusuyla paylaşamadığım bir durumdu. Kendi başıma alt etmeye, içinden çıkmaya çalıştığım bir durumdu. Ya, bakıyorum da hayatımızın,

hayatımın her döneminde bir şeyler var yani; taciz, vesaire. Şans eseri kurtulmuşum diyorum ya. Ama ailenin çok güzel yanları vardı dediğim gibi; birbirine sahip çıkan. Ama aynı zamanda da bazı olayları bundan kaynaklı söyleyemediğim bir şey var, bir durum söz konusu. Maalesef ki. Bunu her bölgede de, bunu "****"de de yaşadım, "****"da da yaşadım, yani okul döneminde de yaşadım, Ardahan'da da. Hani, memleketin ne tarafına gidersen git, doğusu, batısı, güneyi hiç fark etmiyor, kadınsanız her şekilde bir şey yapmaya cesaret gösterebilecek birileri çıkabiliyor. Maalesef ki. (iç geçiriyor) Yani dediğim gibi, o kadar büyük şeyler oldu ki, çağrışımlar yaptı ki kafamda sordukça veya söyledikçe. Kendime bile gün yüzüne çıkartmadığım şeyler kafamın içerisinde açığa çıkmaya başladı. O yüzden böyle, ben de duraksıyorum tabii, çok şey geldi yani gözümün önüne. (ara verebileceğimizi ya da konuyu değiştirebileceğimizi söylüyorum, kısa bir sessizlik sonrası devam etmek istiyor)

Dediğim gibi, hani taciz olaylarından yani... Beş yaşındayken ya! En küçük halimle hatırlıyorum ve büyüdükçe daha kötü olduğunu hatırlıyorum. Yakın tanıdıklarımızdan biriydi. Beş yaşındaydım, taciz boyutu belki ileriye de gidebilirdi de hani, belki ortam müsait olsaydı. Ama hani... Detayına girebilir miyim? Bilmiyorum da... Kucağına almıştı, fermuar sesini duydum, rahatsızlık duyacak hareket yani. Beş yaşında bir çocuksun, dört buçuk-beş yaşındasın ama bazı şeylerin farkında olan bir çocuktum. Küçüklüğüm de benim öyleydi. Yani hani her şeyim, nasıl desem... Beş yaşındaki bir çocuğa göre bilincim daha da açıktı, böyle bir durumum vardı. Rahatsızlık duydum ve kaçtım. Amma velakin bir daha yanına yanaşmadım, tanıdık biri, bayağı yakın tanıdık biriydi bu kişi. Her gün karşılaştığımda... Yaşıyorum diyebilirim. Ne göz göze gelmek istiyorum ne aynı ortamda bulunmak istiyorum, hani böyle bir durum ama yine kimseye söyleyemedim. Yani şu an 35 yaşındayım, beş yaşında yaşadığım bir durum, hâlâ kimseye söyleyemiyorum. Hani... Ve insan büyüdükçe, olan durumu, yaptığı her şeyi net bir şekilde hatırlıyorum, tiksiniyorum. Kendi evlatları da var, daha sonrasında kendi çocukları da oldu, o da oldu, bu da oldu. Ya, düşünüyorum, onun da aynı şekilde benimle karşı karşıya geldiğinde yaptığı şeyin bilincinde miydi? Ya da düşünüyor mudur? Ya da aklına geliyor mudur? Sürekli böyle bir durum var. Kimseye söyleyememek kötü ya! Hani şeyi düşünüyorum. O zaman söylersen ne olurdu? Söylersen o aile ilişkileri o durumda ne olurdu? Beş yaşındayken bile bunu düşünüyordum, hâlâ da aynı mantık var yani. Söylesem ne olurdu? Söyleyemiyorsun, söyleyemiyorum. Keza evli olan... Diğer, lisedeyken başıma gelen bir durum, aileden biriydi demiştim ya mesela onda da, sürekli takip ediyordu ve çok cüretkârdı yani. Söylemeye kalksam, bir-iki kişiye, büyüklerden söylemiştim. Direkt

anne, babam olmamıştı bu kişiler ama tanıdıklarımın, yakınlarımdan birilerine söylemişim. Ola ki başıma bir iş gelirse en azından bilsinler. Sürekli takip ediliyordum, sürekli bir takip olayı vardı ve sürekli atlatma durumu vardı ve bu yaklaşık iki sene sürdü diyebilirim yani. En son bir gün yolun ortasında durdum, hani artık sürekli atlatmaktan bıktım, dedim yani: “Ne istiyorsun?” Bana şöyle bir şey demişti: “Hoşlanıyorum.” “Ya sen evli değil misin?” dediğimde, “Seni ilgilendirmez!” demişti. O kadar cüretkârdı ki, o kadar rahattı ki, yani sürekli bu işi yapıyordu demek ki. Yapmış demek ki ve zaten sonrasında, çevresindeki insanlarla konuştuğumda, bunu birçok kadına yaptığını öğrendim. Birçok insana yaptığını öğrendim ve çok rahat dolanıyordu. Daha küçük bir çocuğu vardı bir de yani. Söyleyemiyorsun ya, kimseye açıklayamıyorsun, evli, küçük bir çocuğu var, yine de dese ki “Sen yaptın, o baştan çıkardı.” Ya böyle dese? Ya “O yaptı,” dese? Ya toplum ona inansa? Sürekli olarak kafamda böyle şeyler dönüyordu ve yine dediğim gibi kendi çabalarımla kurtuldum. Arabasını satıyordu, üstünde telefon numarası vardı, telefon numarasını aldım. Çok sonra kalkıp o numaradan, ailemle birlikte kapının önündeysen, bahçede dururken, onun da farkındayım takipte olduğunun, o gün mesaj attım işte; sanki aile bireylerinin haberi varmış da, tehdit mesajı gönderdim. Bu şekilde korkup geri çekildi ama dediğim gibi aileme açıklayamadım. ‘Ne olur’ları düşünüyorsun. Çocuk var, karısı var, ‘ne olur’u düşünüyorsun. Ya da ‘bir iftira atarsa ne olur’u düşünüyorsun. “İşin içinden nasıl çıkarım?” diyorsun. Hep bu şekilde öteledim o yüzden. Keza o polis tarafından tacize uğradığım zaman da... Ve çocuklarının yanında yaptı bunu. Kendi çocuklarının yanında yapmıştı. Ve daha o zaman ortaokuldaydım. Deprem zamanıydı; 99 depreminde, dışarda kalıyorduk. İlk depremden sonrasıydı galiba ya da 17 Ağustos direkt olarak. Araçla dışardaydık onun arabasında. Küçüktüm, şort giymişim, bu yöndeydi, bu şekildeydi, çocuklarıyla beraber oturuyorduk aracın içerisinde. Sonra hızlıca araçtan inmek istedim, o şekliyle kaçmışım. Sorsan, polis. Sorsan, komşumuz ve sorsan, hâlâ şu an siyaset içerisinde. Hak, adalet, hukuktan bahseden insan. (bir süre susuyor)

Tabii şimdi bunları atlattım. Şu an böylesi bir şeye uğradığımda davranışım tabii ki daha farklı olur, sesim daha gür çıkar. Şu an kimsenin öyle bir şeye cesaret edebilme hakkı yok ya da böyle bir şeye cüret edemez. Yani o zaman yapacağım, şu an yapacağımdan çok farklı olacaktır.

Bize birçok şeyde öğretilen şeydir ya hep, hani kadın daha naiftir, kadın kırılıgandır, naiftir, daha usturupludur, daha böyle hani kadın... Tabii ki toplumda birçok halka göre... Nasıl diyeyim? Ya da belli bir kesime göre belki daha farklı mı yetiştirildik? Biraz daha sesimiz

gür çıkıyor. Hani birçok kesime göre daha farklıyız. Hani bunu şey yapmak için söylemiyorum ama (gülüyor). Kadının yeri biraz daha farklıdır. Tabii kendi içimizde de bireyler üzerinde sıkıntı yaşayan kadınlarımız yok değil ama genel anlamda, evet, biraz daha... Birçok topluluğun kadınlarına göre daha cüretkâr, daha çok sesimiz çıkıyor. Daha fazla örgütlüyüz diyebilirim. Ama yine bizler de yani bu şekilde olmasına rağmen, sinebiliyorduk, sinmişiz. Ama dediğim gibi, o zamanki benle, şu anki ben arası dağlar kadar fark var. Daha güçlüyüz, yalnız olmadığımızı biliyoruz, sesimizi duyurabileceğimizi biliyoruz.

Erkek kardeşim var, 24 yaşında. O da çalışıyor, mesuliyet olarak kadınlar hakkında ona empoze ettiğimiz şeyler de var (gülüyor). Çünkü sürekli şöyle der: “Ya ne vardı, sen de diğer ablalar gibi olsaydın, devrimci bir abla olmasaydın,” der küçüklükten. “Ne vardı ya,” diyor, “böyle rahat yaşasam, ne bileyim, hani siz arkamı toplasanız falan” (gülüyor). Böyle. Yani hep şeyim vardır, annem de onu yapar, ben de çok yaparım, ben daha fazla yaparım: “Asalak değilsin, parazit değilsin, bunu sen yapacaksın! Ondan sonra yarın bir gün eşin olacak, kadın arkadaşların olacak, onlar kalkıp bize sövecek, bize küfredecek. Ne biçim abla? Ne biçim anne? Sana hiç mi öğretilmedi? Ben kendime laf getirtmem, yapacaksın!” derim. “İki elin, iki kolun var.” Sürekli evde böyleyiz. O yüzden böyle bir şey var, “Neden devrimcisin!” dediği oldu çünkü onun arkadaş çevresiyle tamamıyla... Bizim karşıt olduğumuz, biraz daha böyle basmakalıp olan arkadaş çevresi var. Doğal olarak onlardan öyle bir şey gördüğü için, biz de ona karşı şeyiz böyle, muhalif durumdayız evde (gülüyor). Ama bir şekilde yuvarlanıp gidiyoruz ya.

Açıkçası, o kadar geniş bir konu ki... Hani kadın olmak, çalışan kadın olarak, çalışmak, çalışma hayatı, toplum içerisindeki yerin, o kadar geniş bir yelpaze ki... Ya o kadar çok yaşanmışlıklarımız var ki! Hangi yerden tutsam, başlasam? Diyorum ya hani, bu artık saatler mi alır, günler mi? Ve ben yine toplumda belli bir yerde... Kendimi şanslı sayabiliyorum. Çünkü diğer kadın arkadaşlarımızla, hayatlarımızı mukayese ettiğimizde bizimkisi bir nebze... Biz nefes alabiliyoruz. Ama çok zor şartlarda çalışan, daha zor şartlarda yaşam süren arkadaşlarımız var, kadınlar var. Onları da bildiğimiz için, kendimizi onunla kıyasladığımızda... Bunu şükür minnet şeyinde söylemiyorum ama gerçekten bizler yine birçok yere göre iyi durumdayız.

Elimizden geldiğince kadın arkadaşlarımızı da bu konuda cesaretlendirmeye çalışıyoruz, her birini. Hani, “Bir durum olduğunda, haberimiz olsun, söyleyin.” “Aile içerisinde bir

sıkıntı olduğunda, işyerlerinde bir sıkıntı olduğunda mutlaka söyleyin, yalnız kalmazsınız, yalnız olmayacaksınız. Korkularınız, endişeleriniz olmasın. Hani sesse de, sesimizi birlikte yükseltelim.” Sürekli söylemlerimiz bu yönde. Bu şekilde yardımcı olmaya çalışıyoruz. Şu pandemi dönemi falan olmasaydı mesela, şöyle bir durum bile olurdu; kadın arkadaşlarımızın eşleriyle görüşmek. Kadınları bir yere kadar da... Eşler de belli bir şekilde, hani onlarla da iletişime geçelim, buluşalım, böyle taleplerimiz de vardı ama pandemi süreci hepsini yerle yeksan etti açıkçası. Ve bu dönem biraz da erkekleri cesaretlendirdi diyebilirim açıkçası.

Kurtulamıyoruz, eğitimlerimiz yarım kalıyor, mesela kadın eğitimlerimiz var, kadın eğitimlerini gerçekleştiriyoruz. Taleplerimiz oluyordu kadın eğitimleri konusunda, şubelerde eğitimlerimiz oluyordu, o artık yok. Ev içerisinde bir dönem daha fazla zaman geçirmeye başladılar. Çocuklar zaten yine kadın üzerinde, kadının yükümlülüğünde evdeler. Ya çoğu konuda dediğim gibi, ev içerisinde ev şiddeti -bu fiziksel olabilir, sözlü olabilir- daha fazla arttı. Erkekler daha baskın. Bir de dediğim gibi şu olan olaylar, gündemdeki olaylar, hani bir yerden alıp, bir yerden bırakmalar, artık sosyal medyanın gücüne yönelik, onlara aynı doğrultuda içeri alıp bırakmalar olduğu için, artık erkekler biraz daha cesaretli; “Ne yaparsam yapayım, nasıl olsa bırakıyorlar” cesareti geldi açıkçası. Bugünkü iktidar zihniyetiyle aynı şekilde, bunlar da güçlendiler diyebilirim. Hani biz ne kadar örgütlensek de karşı tarafta da böyle bir cahil örgütlenmesi var ki bu daha tehlikeli. Bağnazın, yobazın örgütlülüğü daha da korkunç ve şu an onlar daha da güçleniyorlar maalesef, güçleniyorlar, bunu bariz bir şekilde görüyorum. Ya bugün artık yargıda olsun, her yerde onlar fazlasıyla kadrolaşmış olduğu için, ne yaparsan yap, bir yerde geri sekiyor. Şiddetlerinin boyutu gittikçe arttı yani.

Bakalım... Bizler işyerlerinde gittikçe maddelerimizi arttırıyoruz, kadına yönelik maddeleri arttırıyoruz, mesela toplumsal cinsiyet eşitliliğiyle ilgili madde koyduk sözleşmemize ki, “****”de birçok sendikanın şeylerinde bunu ilk yapan işyerlerinden biriyiz. Hani bunların çabasını verirken, öte taraftan da hükümetin anayasal haklarımızı artık yok etmeye çalışmasını, elimizden almaya çalışmasını da... Gerçekten çelişiyoruz bir yerde, bir yerde de onların yaptıkları birbirini güçlendiriyor yani; bir yerden hak kazanmaya çalışıyoruz. Bir yerde de iktidardan kaynaklı hak kaybetmeye başlıyoruz. Bu işvereni de güçlendiriyor bu yolda. Bakalım nereye gideceğiz böyle?

Altı ay sonrasında geri dönüş yaptım. Şöyle bir şey var, hani bahsetmişim ya en başta da, erkek temsilciler falan vardı, öncülüğünü yapanlar ilk etapta, vardiya amirleri. Bunlar ilk etapta şeyi düşünüyorlardı: “Biz başlatırız, sonra sizler devralırsınız” mantığındaydı. Hatta işte dediğim gibi, bu konularda biz söylemlerimizde geri duran insanlar olmadığımız için de birkaç kişi zaten öndeydik sürekli. Yani patronla konuşurken, sendikayla görüşmelerimizde, her şeyi çat çat söylüyorduk. “Aman o kırılır, bu darılır, söylersem ne olur?” olayı yoktu. Bizler gözü karaydık açıkçası. Ama sonradan bu erkek arkadaşlarımızda bazı şeyler farklılaşmaya başladı işte. Mesela o ilk temsilcimiz, erkek temsilcimizde, bu sefer nasılsa konumu değişmeye başladı. Patronun daha fazla böyle hıncını çıkartırcasına söylemler... Hani biraz direktip vesaire sonra kendince, daha emeklemeye başlamadan, koşma durumuna girmeye başladı sendikal anlamda da. Bu güç işte; “Şöyle yaparım, böyle yaparım,” vesaireler. Gittikçe söylemlerinde değişiklikler başladı. Baktık bu böyle gitmiyor. Yani biz neyle, ne şekilde yola çıktık? Sen nasıl gidiyorsun? Dedik: “Sen bir dur!” Baktık öyle durmuyor, “He,” dedik “seçimde görüşürüz sandıkta.” Ondan sonra kadınlar bir seferde, seçim öncesi bir vardiyayı anlık toplayıp bütün kadınlarla karar aldık; durumu analiz ettik, sandıkta tek kadın temsilci adayımız vardı, iki kişilerdi, kadın temsilci çıkarttık (gülüyor). Hiç böyle bir şey beklemiyordu, bu sefer alaşağı oldu. Kadın temsilci olunca, bu sefer o erkek arkadaşımız, “Ben kadının, kadın temsilcinin altında çalışmam,” deyip istifa etti (gülüyor). Yani böyle bir şey oldu. Ama işveren tarafından bile bu ilk etapta şey oldu: “Oo, kadınlar alaşağı ettiler,” falan böyle. Ondan sonra işveren de ‘ver gazı’ hesabı, onun da işine geldi bir yerde. Hani bir düşmanı alt ediyor çünkü daha öncesinden onların kendi hesaplaşmaları vardı; iç hesaplaşmaları bizim hak arayışımızın içerisine dahil oldu. Sıkıntı bizim için oydu açıkçası. Dedik: “Burada egolar devreye giriyorsa, sen bir şöyle bir geri dur!” Dedik yani. Dediğim gibi, kendisi sonra hırsıyla kalktı, sinirle hareket etti. Sonra kendi poposunun üstüne oturdu desem yeridir (gülüyor). Yani, kendine zarar verdi açıkçası. Ondan sonra da kadın temsilciler olarak yola devam ettik. Ama o erkek temsilcimiz durmadı, dışarıdan yine devam etti, o ve yine belli ekibi. Bu sefer ‘Nasıl yapabiliriz’in peşine düştüler. Vardiyayı mezhep ve görüşler üzerinden ikiye böldüler. İş orada devreye girdi. E bir de şöyle bir durum var; ne kadar şey yaparsan yap bizim Tunceli kadrosu bayağı var işyerinde. Temsilcilikte de ne yapalım? Aday çıkmıyor. Yani, adaylar belli, çıkanlar belli, öncü, sözünü eden arkadaşlar belli. Bizim temelden gelen bir yapımız var böyle, her seferinde en önde çıkmışız hep, böyle yetiştirilmişiz, biz böyle görmüşüz, asi bir yanımız var. Maalesef ki var yani (gülüyor). Bu şekilde olunca haliyle şey oldu... Ama hemşehricilik şeklinde değil, hani olayı sırtlanmak, öncü olmak şeklinde bir yola koyulduk.

Her ne olursa olsun, işten çıkarılmak da var ama bazı şeyleri kazandıysak, olduysa, devam ettirelim. Diğer arkadaşlarımız her ne kadar arkamızdan gelmesede ya da en ufacık bir şeyde patrona yönelik bir durum varsa da biz bunu sırtlanırsak dedik, bu şekilde gittik.

Kesinlikle öyle ayrımcılıktır, hemşehriciliktir... Ya böyle bir şey varsa örgütsel bir duruma zaten zarar verir. Amma velakin basmakalıp fikirlerde olan arkadaşlar yöneldiler, gruplaşmalar oldu, çatışmalar oldu, bayağı bayağı. Ama en son işte o grubun işten ayrılmasıyla durumlar yatıştı. Yani o lider vasfı olan kişi gidince, o ortam yatıştı. Şimdi dediğim gibi içeride çatlak sesler olsa bile beş parmağın beşini geçmez durumdadır. Geriye kalan yüz küsur... Ya, o zaman elli kişiydik böyle bir olaylar oldu, şu an yüzün üstündeyiz, nitekim dediğim gibi, arkadaşları tanıyor, yaptıklarımızı biliyorlar, mücadelemizi biliyorlar, neler yaşadığımızı biliyorlar, onlara karşı dürüst olduğumuzu, iş çevirmediğimizi, arkadan iş çevirmediğimizi bildikleri için, güvende oldukları için hâlâ da temsilciliğimiz devam ediyor. Destekliyorlar da. O şekilde o süreci de atlattık açıkçası (gülüyor). Ama çok çirkince şeylerdi. Sonradan daha da ayrıntılı öğrendiğimiz şeyler oldu. Özellikle mezheplerimiz üzerinden gitmesi, yani atıyorum temsilcimiz “***”, “***”, vesaire üstünden gitse, hani daha böyle şeydir, olağan karşılayacağımız durumlardı. Ama direkt olarak mezhepçilik üzerine gidip de, görüşlerimiz üzerine gidildiğinde çok çirkin bir hâl aldı, daha da üzücü bir hâl aldı. Hani tek başına kendi mücadeleyi verirsin de, çıkarsın karşısında lafını söylersin ama bir grup ya da bir dediğim gibi, bir halk üzerinden laf etmeleri çok çirkindi. Kabul görülecek şeyler değildi yani ki, bu durumların birçoğunu belki işveren bile bilmiyordur. Yansımadı, “Kol kırılır, yen içinde kalır,” dedik, yani ayırtırmadık. Oraya yansıtmadık, çoğu yaşadıklarımız bizde kaldı maalesef ki (gülüyor).

Bazılarının tekrar geri dönme durumları oluyor. İşte yine olay çıkaranlardan bir tanesi, tekrar işe alınma durumu oldu. Baktık, değişen bir şey olmamış, üstünden seneler geçmiş, aynı şeyler devam ediyor ve çok rahatlıkla da yüzümüze bakabiliyorlar yine. Bakalım, yine diyoruz ki; “Hadi, temsilcisin vesaire, haktır, hukuktur, vesairedir” diyorsun, yine alttan alan biz oluyoruz, yine çeken biziz. Bakalım süreç bizi nelerle karşılaştıracak?

Ama şöyle bir şey var, hiçbirimiz o ilk zamanlardaki hâlimiz gibi değiliz. O zaman biraz da naiflik vardı, daha az bilinçlilik vardı bazı konularda. Tecrübe, tabii ki zaman geçtikçe daha da tecrübeleneceğimiz şeyler olacaktır. Ama o zamanki bizler de şu anki bizlerden farklıyız. Bazı konulara bakış açımız daha farklı. Sendika içinde mesela şubelerde görev

aldı kadınlar. Bunlar da var; şubede görevleri de var kadınların. Daha etkiliyiz. Daha etkin sesimiz var. Şube içerisinde de keza öyle. Yani erkeklerden daha fazla... Bir durum olduğunda, yanlışsa, yani açık sözlülükle dile getirebiliyoruz. Yani şöyle söyleyeyim; o kadar erkek temsilci olmasına rağmen, bir sorun yaşadığımda ya da genel merkezde, bir şubede sorun yaşandığında, üç kadın temsilci kendi işyerimizden çıkıp gidip görüşme yapabiliyoruz başka alanlarda. Bunları bizim diğer erkek temsilciler yapamıyor mesela (gülüyor). Bir şey olduğunda şöyle: "Siz daha cesaretlisiniz, siz söyleyin!" Ya, biz zaten söylüyoruz, hadi biraz da siz söyleyin! İşte, bıyıklı sendikasıydı. Yine de bizim sesimiz biraz daha ön planda oluyor. Böyle bir yanımız var açıkçası (gülüyor). O konuda gerçekten mutluyuz. Bir yerde, "Bir şeyleri başardık," diyebiliyoruz. Ama daha yol alacağımız, çok uzun bir yolumuz var, kat edeceğimiz çok uzun bir yol var.

Tabii ki, bitmiyor, mücadele bitmiyor, diyorum ya, "Yolun çok başındayız, her anlamda yolun başındayız." Hele ki bu iktidar döneminde daha fazla mücadele gerekli, daha fazla örgütlenme. Kadınların özellikle daha fazla örgütlenmesi gerekiyor, kenetlenmesi lazım. Hikâyeler -dediğiniz gibi- buluştukça, anlatıldıkça, mesela dediğim gibi, bir gün anlata... Anlatamadığım, paylaşamadığım şeyleri sizinle paylaştım. Açıkça da söyleyebilirim, veryansın da diyebilirim ama dediğim gibi, artık bazı şeyleri şey yapamıyorsun aradaki ilişkilerden kaynaklı. Ama daha başka bir olay, buranın dışında başka bir olay yaşadığım zaman, onu daha net bir şekilde ifade edebilirim. Daha güçlü bir şekilde ifade edebilirim. Arkadaşlarımızı bu konuda cesaretlendirebiliriz en azından.

Tabii ki hayallerimizi kaybetmiyoruz. Tabii ki umut fakirin ekmeği hesabı, yani umut olmadıkça olmaz. Tabii ki her hareket de bir hayalle başlar. Birçok şeyde öyle. Yani sendika içerisinde de hayal ettiğimiz şeyler vardı. Hani, "Olur mu? Olmaz mı?" diye konuştuğumuz şeyler vardı, "Yapar mıyız? Yapamaz mıyız?" Ama baktıkça, evet, katılım oldukça, destek oldukça, cesaret oldukça bazı şeyler de yol aldık. Demek ki bu şekilde olabiliyor. "İte kaka da olsa, bir şekliyle gidiyor," diyordum. Hani hayallerimiz var, tabii ki hayallerimiz var, hepimizin ortak hayalleri; kadın hakları, en başında şu anki gündemdeki İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmaması... Şimdiki oyunları daha doğrusu, hani oraya, buraya, sağa, sola çekeştiriyor... Onun sona erip, tamamıyla o sözleşmeye bağlı kalıp o şekliyle düzeni sağlamaya çalışmaları en büyük hayallerden biridir aslında. Çünkü kadınlar bir sürü şey yaşıyor; öldürülüyor, tacize uğruyor, ama ne hak ne hukuk ne adalet, hiçbir şey kalmadı diyorsunuz. Evet yapan, yapmaya çalışanlar var ama onlar malumunuz bir şekilde engelleniyor. Ölüm orucunda olan insanlar var artık, birini kaybettik,

avukatlardan birini ki diğeri de yaşam mücadelesine bir şekilde devam ediyor. Hani böyle bir ortamda “Umut,” diyoruz, bir yerde böyle tam düşecek gibi oluyorsun ama bir yerden yine bir kadın hareketi görüyorsun, bir oluşum görüp yine cesaretleniyorsun. Bunların bitmemesi, bunların çoğalması, kitlelerin birbirleriyle buluşup, kenetlenmesi, evet hayalim, hayalimiz bunlar. Daha da fazla çoğalalım, daha fazla iletişime geçelim ki sizler sayesinde bunlar gerçekleşiyor. Bu daha da artsın, çoğalsın. Böyle, bunları isteriz, hayalimde olan şeylerden biridir.

Çok şey var aslında, çok çok çok şey var. Ama ne kadar hayal etsek de, umut etsek de bir yerde bulunduğumuz ortam, acaba mı diyor, yani cahiliye dönemlerine doğru gidiyoruz ya bir yerde. Maalesef ki gidiyoruz.

Gerçeklerin farkındayız hani. Bir yerde gerçekler var, acı gerçekler var maalesef ki, kanunların çoğu bizden yana işlemiyor artık. Normal davalar için bile işlemiyor. Yani bugün hırsız, uğursuzu, tecavüzcüsü dışarda rahatlıkla gezebiliyor. Böyle bir ortamdayken; ses çıkaran, bunun haberini yapan insanlar içeriye alınıyor. İnsanlarda dediğim gibi korku var, cidden büyük bir korku var. Ama bu korku büyük bir cesarete de dönüşebilir, bir fitili de ateşleyebilir.

İnşallah-maşallah çok da lügatımda değildir, oldu ama... Maalesef ki o duruma geldik artık. Öyle de bir durum var. Kadınlar bir yerde yapabiliyor, gerçekten, hani orada belli bir bilince oturtturduktan sonra kadınlar kenetlenebiliyor, bir araya gelebiliyor, birbirini destekleyebiliyor. Belli bir kesim az da olsa var ama çılgın olabiliyoruz ya! O çılgınlık geldiğinde, delice bir kan aktığında olabiliyor yani (gülüyor). Yapabiliriz ya, o güç var bizlerde. İşte o gücü, o şeyi uyandırmak lazım, o adrenalin akışını sağlamak lazım, tetiklemek lazım işte. Ama şu pandemi döneminde sıkıntılar yaşıyoruz, o bizi de birçok anlamda sekteye uğrattı maalesef. Yani eğitimler vesaireydi, kadın eğitiminin erkeklere verilmesi... Mesela, biz haftalık bir doz, bir hafta boyunca... Bir doz demeyim, bir hafta boyunca kadın eğitimi alıyoruz. Dönüşte bambaşka oluyor, gerçekten. Hatta o eğitimlerde şey oluyor; “Ya, ben gidince kocamı boşayacağım,” diyen de var (gülüyor), “Ya, biz kadın olarak, hayatta hiçbir anlamımız yokmuş.” Ne yasada ne şeyde kadınlar bir hiç! Bunun farkına varıyor. Sonrasında dediğim gibi, bu kadın eğitimi daha sonra erkeklere verildiğinde bir doz veriliyor, ayrı bir eğitim, bizim bir hafta aldığımız eğitimi konsantre halinde alıyorlar ve şey diyorlar bu sefer: “Ya, iyi bari, siz eve gelip bizi camdan aşağıya atmıyorsunuz,” diyorlar (gülüyor). Böyle durumlarla da karşılaşıyoruz. Erkekler felaket

oluyor böyle. Bizim “***” tamamıyla laflarıyla dövüyor adamları, o laflarıyla tokatlıyor, iyi de oluyor. O yüzden bu gelenek de yayılsa, çok iyi olur. Mesela bütün sendikalarda böyle oluşumların olması ki olabilseydi, kadınlar da ses çıkarabilseydi, kadın komisyonları olabilse, oluşturulabilse, çok çok faydalı olur. Çünkü fabrikalar özellikle aileler, hani her şey çekirdek ailede başlar ya, sonuç olarak her birimiz, bir ailenin bir ferdiyiz. En ufacık bir aydınlanma, en ufacık bir farkındalık topluma da yansıyacak. Genel anlamda bir farkındalık oluşturmaya yarayacak. O yüzden de taleplerimizde, bu eğitimlerde de, “Ne istersiniz?” denildiğinde ki, kendi adıma söylediğim çocuklar üzerine; çocuk tacizleri, kadın tacizleri üzerine eğitimlerin daha fazla verilmesi, bilinçlendirilmesi. Bu belli şeylerle sadece sendikal anlamdaki eğitimlerle değil de, diğer türlü eğitimle, işte kadın eğitimleri gibi diğer eğitimlerle de tamamlansın. Çünkü bu insanların belli bir okul, eğitim hayatı bitiyor, yok ve belli... Nasıl desem? Hani kiminin ilkokul, ortaokuldan sonra bitmiş zaten, o şekilde. Bu insanlara başka yerlerde ne kadar eğitim verebilirsin ki? Artık tek imkânları, tek eğitim alabilecekleri, fikirlerinin değişebileceği yerler artık sendikalar. Böyle imkân sağlayabiliyor. Ama şu an bakıyorum da sadece DİSK’te böyle bir oluşum var. Keşke sarı sendikalarda da bir nebze, bu yönde işe yararlılık olabilseydi. Ama o da yine işine gelmiyor. Sonuçta onlar da iktidarlarla eşit değerde, aynı doğrultuda hareket ettiği için maalesef ki diğer sendikalarda pek mümkün olmuyor. Ama bizim sendikalarda en azından böyle bir alanlar açılmaya başlandı. Bu da bir nebze şey yapıyor bizi, hani yol alıyoruz diyebiliyoruz en azından. O umut vaat edici tarafı biraz bu yönde var galiba (gülüyor).